

Герасименко Вікторія Григорівна,
*студентка 2-го курсу магістратури факультету цивільної
та господарської юстиції Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського
права і процесу Згама А. О.

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Дана тема є актуальною, враховуючи велику кількість факторів, які негативно впливають на ведення бізнесу та на появу нових інвестицій. Спочатку світова пандемія коронавірусу, потім і повномасштабна війна в Україні призвели до економічної нестабільності нашої держави. Слід зазначити, що для економічної нестабільності характерна невизначеність напрямів розвитку основних економічних процесів, а це призводить до зменшення внесення обсягів прямих іноземних інвестицій в економіку держави, а також уповільнення активності інвестиційної діяльності країни [1, с. 107].

Безумовно, інвестиції – найважливіший фактор економічного зростання, який дає можливість упроваджувати передові технології, новітню техніку, інноваційні форми організації праці та управління виробництвом. А вони зі свого боку забезпечують високу конкурентоспроможність продукції і підприємства та дають змогу суб'єктам господарювання виходити з кризових ситуацій у разі їх виникнення [2, с. 128].

Відновлення економіки України як під час, так і після війни потребує значних капіталовкладень, які можуть бути надані як за допомогою міжнародних фінансових інституцій, так і у вигляді інвестування окремих українських бізнес-проектів. З метою сприяння інвестуванню суб'єктів господарювання на період воєнного стану розроблено законопроект про внесення змін до ЗУ «Про інвестиційну діяльність» щодо підтримки виробників та залучення іноземних інвестицій під час воєнного стану» № 7456 [3]. Документом передбачено підтримку економіки держави в умовах воєнного стану з урахуванням основних експортних груп, які підтримують виробників і дозволяють їм максимально збільшити валютні надходження в Україну. Це надає іноземним інвесторам певний пріоритет інвестувати в український бізнес, незважаючи на ризик війни [4, с. 160].

У даному законопроекті пропонується доповнити Закон України «Про інвестиційну діяльність» статтею «Особлива інвестиційна діяльність в умовах воєнного стану та порядок її реалізації». Передусім існує необхідність визначити в чому полягає суть поняття «особлива інвестиційна діяльність». Дана діяльність полягає в інвестуванні у суб'єкти господарювання, які провадять свою діяльність у будь-яких галузях економіки (звісно існують певні винятки, наприклад, ми не можемо віднести сюди діяльність з виробництва підакцизних товарів). При цьому вказані суб'єкти господарювання повинні відповідати певним критеріям, зокрема до моменту введення воєнного стану вони повинні були здійснювати господарську діяльність не менше 6 місяців, а також мають забезпечувати не менше 40 робочих місць та ін.

Особлива інвестиційна діяльність також застосовується до суб'єктів господарювання, які не відповідають цим критеріям, але які після введення воєнного стану створили з іноземною юридичною особою або громадянином іноземної держави спільне підприємство з іноземними інвестиціями, частка суб'єкта іноземних інвестицій у статутному капіталі якого становить не менше 10 % та не більше 80 %, а інвестування від приватних інвесторів у який складуть не менше 4000 прожиткових мінімумів для працездатних осіб протягом трьох місяців з моменту початку реалізації проекту [3]. Дане положення заохочує до створення спільного підприємства з іноземними інвестиціями, які так необхідні зараз для нашої економіки.

Законопроектом пропонується ввести певний механізм заохочення іноземних інвесторів створювати з українськими суб'єктами спільні підприємства. Мова йде про гарантовану державну підтримку, яка надається у вигляді безоплатного користування земельною ділянкою державної або комунальної форми власності площею до 10 га строком від 5 до 10 років або майнових комплексів площею до 15 000 м². Дана підтримка надається іноземним юридичним особам та громадянам іноземних держав, які є резидентами держави або членами іноземних фінансових установ чи організацій, які надали Україні фінансову допомогу в обсязі понад 1 млрд євро під час дії воєнного стану за умови, що вони здійснять інвестування.

Слід зауважити, що навіть, якщо законопроект ухвалить, то це не є гарантією здійснення запланованого. Він створить лише правову основу, але для повноцінної реалізації таких планів потрібні кошти, які у держави обмежені з огляду на війну [5].

Неможливо оминати увагою те, що ст. 8 Закону України «Про режим іноземного інвестування» було доповнено новою гарантією захисту інвестицій. Так, протягом періоду з 01.03.2022 до 01.03.2032 не може бути збільшений розмір ставок рентної плати за користування надрами для видобування природного газу [6, ст. 8].

Варто згадати й про Державну програму «Доступні кредити 5-7-9 %», яку уряд запровадив на початку 2020 року для стимулювання інвестиційного кредитування з відповідними процентними ставками [4, с. 162]. 18 березня 2022 р. Постановою КМУ № 312 були внесені зміни до даної програми, які полягають у такому:

1. Збільшена максимальна сума кредиту з 50 до 60 млн грн;
2. Процентна ставка протягом періоду воєнного стану та 1-го місяця після його припинення складає 0 % річних; після завершення вказаного періоду і до кінця строку кредиту – 5 %;
3. Строк кредитування для інвестиційних кредитів складає 5 років [7, с. 8].

В рамках даної теми варто згадати про такий важливий аспект як страхування воєнних ризиків. Гарантії безпеки інвестицій у воєнний та післявоєнний час є та залишаються складним питанням, яке потребує вирішення. Відсутність таких гарантій стримує інвесторів найбільше. Першим інструментом розв'язання даного питання може бути страхування ризиків з боку міжнародних організацій, що вже мають таку практику. Такою організацією є Багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій (MIGA), з яким вже існує домовленість про запуск механізму страхування інвестицій під час війни. Найближчим часом буде запущено пілотний проєкт на 30 млн доларів, а в 2023 році планується залучити від MIGA на цю програму близько 1 млрд доларів. Другим можливим інструментом можуть стати гарантії держав-партнерів своїм суб'єктам господарювання, які будуть інвестувати в Україну. Безумовно, для України цей інструмент є найбільш прийнятним, оскільки суб'єкти господарювання мають більшу довіру до гарантій своєї країни, ніж до гарантій держави, яка на даний час має нестабільну економіку. А отже, вони будуть мати менше побоювань щодо інвестування в українські підприємства. Слід підкреслити, що гарантії країн G7 привернуть увагу інвесторів з різних країн. Мінекономіки пропонує пустити в дію арештовані російські активи для того, щоб покрити дані гарантії. При цьому залишається необхідність у розробленні конкретного механізму, який

діяв би на практиці в разі, якщо суб'єкт господарювання зазнає втрат внаслідок російської агресії [8].

Отже, варто зазначити, що привабливість України як для внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів значно зменшилась з огляду на війну. Це спричинено ризиком пошкодження підприємств або їх знищенням, погіршенням економічної ситуації та іншими чинниками, спричиненими повномасштабною війною в Україні. При цьому Кабінет Міністрів України хоче залучити максимальну кількість інвестицій (особливо іноземних). Для цього створюються різні програми (наприклад, Програма релокації (переміщення) підприємств у безпечні регіони для продовження повноцінної роботи) та запроваджуються механізми ефективного страхування воєнних ризиків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Крамаренко І. С. Стан інвестиційної діяльності України в умовах економічної нестабільності. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск № 2. С. 107-113.
2. Рудь Л. П. Макроекономічний аспект інвестиційної діяльності в Україні. *Комунальне господарство міст*. 2012. № 106. С. 128-132.
3. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про інвестиційну діяльність» щодо підтримки виробників та залучення іноземних інвестицій під час воєнного стану № 7456 від 10.06.2022. URL: <http://surl.li/dpcpo>
4. Лобунець Т. В., Гончар Г. П. Особливості інвестування бізнесу в умовах війни. *Наукові перспективи*. 2022. № 8(26). С. 155-164.
5. Струкова К. Допомога для відбудови: у що та як вкладати гроші під час воєнного стану. 2022. URL: <http://surl.li/dpclt>
6. Закон України «Про режим іноземного інвестування». URL: <http://surl.li/dpcnr>
7. Мельник Т. Ю. Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії воєнного стану. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2 (100). С. 3-11.
8. Свириденко Ю. Країна можливостей: чому інвестор прийде в Україну. URL: <http://surl.li/dpcpm>